

VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

TVIRTINU
Direktorius

Gintaras Kacevičius

VALSTYBINĖS LIGONIŲ KASOS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2017–2019 METŲ PROGRAMOS VEIKSMINGUMO VERTINIMAS

2020-03-18 Nr. 7K-356

Vilnius

Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos 2017–2019 metų programa (toliau – Programa) ir jos įgyvendinimo priemonių planas (toliau – Priemonių planas) patvirtinti Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) direktoriaus 2017 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. 1K-2 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos 2017–2019 metų programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“. 2017 m. VLK patvirtinta Programa ir Priemonių planas VLK ir teritorinėms ligonių kasoms (toliau – TLK, VLK ir TLK kartu – ligonių kasos) tapo 3 metų gairėmis korupcijos prevencijos srityje. 2017–2019 m. TLK (atskiri juridiniai vienetai) tvirtino atskiras korupcijos prevencijos programas ir jų įgyvendinimo priemonių planus¹.

Vadovaudamasi VLK Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisijos darbo reglamentu, patvirtintu VLK direktoriaus 2011 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1K-108 (2018 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 1K-124 redakcija), Programos vykdymą koordinavo VLK Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija (toliau – Komisija). 2017–2019 m. korupcijos prevencijos veiklą TLK vykdė ir koordinavo TLK direktoriaus įsakymu sudaryta komisija arba paskirti atsakingi asmenys.

Siekdama įvertinti 2017–2019 m. vykdytų priemonių veiksmingumą, Komisija vadovavosi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 2-100 „Dėl Valstybės įstaigos korupcijos prevencijos programos rengimo rekomendacijų patvirtinimo“. Vertindama vykdytų priemonių veiksmingumą, Komisija analizavo:

1. 2020 m. sausio 31 d. VLK direktoriaus suderinimo žyma Nr. 7K-170 patvirtintą VLK korupcijos prevencijos 2017–2019 m. programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo ataskaitą;
2. TLK korupcijos prevencijos 2017–2019 m. programų įgyvendinimo priemonių planų vykdymo ir veiksmingumo vertinimo ataskaitas;
3. Komisijos neplaninę 2017–2019 m. veiklą ir iniciatyvas, neatsispindinčias minėtuose dokumentuose.

2017–2019 m. vykdytų priemonių veiksmingumo vertinimas pagal Programos uždavinių įgyvendinimą

Programos uždaviniai:

1. vertinti ir tobulinti įdiegtą ligonių kasų korupcijos prevencijos ir kontrolės modelį;
2. didinti ligonių kasų veiklos procedūrų skaidrumą ir aiškumą, užtikrinti skaidrų ir atvirą viešųjų paslaugų teikimą;

¹ Atsižvelgiant į VLK ir TLK pavaldumo santykį bei tai, kad VLK ir TLK veikia toje pačioje privalomojo sveikatos draudimo srityje ir yra jų veikla glaudžiai susijusi, siekiant didinti veiklos efektyvumą bei optimizuoti veiklos procesus, 2020 m. bus tvirtinama bendra šių institucijų korupcijos prevencijos programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas.

3. tobulinti teisės aktų nuostatas, atliekant jų projektų antikorpucinį vertinimą ir korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą;

4. ugdyti ligonių kasų darbuotojų antikorpucinį sąmoningumą ir principingumą;

5. šviesti ir informuoti visuomenę korupcijos prevencijos klausimais.

Priemonių planą iš viso sudaro 42 ligonių kasoms vykdyti numatytos priemonės. Iš jų 2017–2019 m. 40 priemonių buvo įvykdytos laiku arba vykdomos nuolat, 2 – įvykdytos iš dalies.

Uždavinių įgyvendinimas vertintas atsižvelgiant į nustatytus laukiamų rezultatų vertinimo kriterijus.

Vykdydama pirmąjį uždavinį („Vertinti ir tobulinti įdiegtą ligonių kasų korupcijos prevencijos ir kontrolės modelį“), VLK koordinuoja ir kontroliuoja korupcijos prevencijos veiklą TLK, nuolat vertina ir tobulina korupcijos prevencijos veiklą VLK, vykdo šios srities politiką formuojančių institucijų priimtus teisės aktus ir pavedimus.

2018–2020 m. I ketv. Komisija atliko TLK 2017–2019 m. programų įgyvendinimo priemonių planų vykdymo ir programų veiksmingumo vertinimų analizę. Kiekviena TLK, vadovaudamasi Programa, 2017 m. pasitvirtino programas, kurios užtikrino korupcijos prevencijos funkcijos vykdymą. Komisija teikė pastabas ir pasiūlymus TLK dėl tolimesnio korupcijos prevencijos veiklos vykdymo. 2017–2019 m. TLK daug dėmesio skyrė darbuotojų sąmoningumo ir nepakantumo korupcijai ugdymui bei stiprinimui, visuomenės informavimui apie paslaugas, apmokamas iš PSDF biudžeto, bei jų prieinamumą, organizavo susitikimus su tikslinėmis gyventojų grupėmis ir t. t.

2017–2020 m. I ketv. VLK teikė informaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai (toliau – SAM) apie Šakinės korupcijos prevencijos programos įgyvendinimą 2017–2019 m.

Siekiant didesnio skaidrumo VLK interneto svetainėje Korupcijos prevencijos skiltyje buvo nuolat atnaujinama informacija apie Komisijos sudėtį, Priemonių plano vykdymą, įvertintus antikorpuciniu požiūriu teisės aktus ir kt.

2018–2019 m. buvo patikslinti bei papildyti Programa ir Priemonių planas bei parengtas bendras VLK ir TLK Korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano projektas, kuris, planuojama, bus patvirtintas 2020 m. I ketvirtį.

Antrajam uždaviniui vykdyti („Didinti ligonių kasų veiklos procedūrų skaidrumą ir aiškumą, užtikrinti skaidrų ir atvirą viešųjų paslaugų teikimą“), dalis Priemonių plano priemonių buvo skirta informacijos apie VLK priimamų sprendimų priėmimo principus viešinti. Viena iš tokių priemonių buvo įvykdyta 2017 m., t. y. VLK interneto svetainėje paskelbta išsami informacija apie PSDF biudžeto lėšų paskirstymo principus: kiekvienos PSDF biudžeto išlaidų eilutės (išlaidų straipsnio) lėšų paskirstymą reglamentuojantys teisės aktai, pagrindiniai paskirstymo principai bei skaičiavimams naudojami rodikliai.

Vadovaujantis VLK direktoriaus 2015 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. 1K-339 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, planinės kontrolės procedūros vykdomos atsižvelgiant į įstaigų ir įmonių, sudariusių sutartis su ligonių kasomis, veiklos rizikos vertinimo rezultatus.

Šios 2017–2019 m. įgyvendintos 2017–2019 m. korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių plano priemonės tapo VLK ir TLK veiklos principais, kurių bus laikomasi nuolat:

1. atnaujinama ir VLK interneto svetainėje skelbiama susisteminta informacija apie PSDF biudžeto lėšų paskirstymo TLK principus, siekiant, kad su šia informacija susipažintų visuomenė;

2. didinant tikrinamų įstaigų ir įmonių atrankos skaidrumą, planinės kontrolės procedūros vykdomos atsižvelgiant į įstaigų ir įmonių, sudariusių sutartis su VLK ar TLK, veiklos rizikos vertinimo rezultatus;

3. standartinių sąnarių endoprotezų pirkimai 100 proc. vykdomi per Centrinę perkančiąją organizaciją;

4. VLK ir TLK interneto svetainėse skelbiama aktuali informacija apie PSDF biudžeto lėšomis teikiamų paslaugų kainas;

5. VLK direktoriaus įsakymais neplaninius ortopedijos įmonių patikrinimus pavedama atlikti teritorinėms ligonių kasoms, siekiant išvengti, kad tie patys darbuotojai nebūtų skiriami atlikti patikrinimo toje pačioje įstaigoje ar įmonėje, kurioje yra patikrinimą atlikę anksčiau;

6. VLK svetainės Ūkio subjektų priežiūros skiltyje skelbiama informacija apie VLK ir TLK vykdomą ortopedijos įmonių veiklos priežiūrą.

2017–2019 m. siekiant didinti sutarčių tarp TLK ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų sudarymo skaidrumą ir aiškumą, buvo tobulinami iš PSDF metinių lėšų asmens sveikatos priežiūros paslaugoms planavimo tvarkos aprašai.

Ligonių kasų veiklos ir procesų skaidrumą didina 2017 m. įdiegta Eilių ir atsargų valdymo informacinė sistema, leidžianti skaidriai valdyti informaciją ir apskaityti PSDF biudžeto išlaidas, tenkančias ambulatoriniam gydymui deguonimi, dantų protezavimo paslaugoms ir kompensacijoms, skiriamoms pacientams, savo lėšomis apmokėjusiems dantų protezavimo paslaugas, kochleariniams implantams, BAHA įsriegiamiesiems kauliniams implantams, vidurinės ausies klausos sistemoms ir atsarginio kochlearinio implanto procesoriams.

2018 m. buvo patvirtinta asmens sveikatos priežiūros įstaigų klinikinio kodavimo duomenų atrankos stebėsenai atlikti metodika leido užtikrinti, kad šių duomenų atranka vyktų atsižvelgiant į klinikinio kodavimo rizikos vertinimo rezultatus ir mažėtų klinikinio kodavimo klaidų skaičius, taip padidinant veiklos procedūrų skaidrumą ir PSDF biudžeto lėšų naudojimo efektyvumą.

2019 m. buvo įvertinti VLK vidaus tvarkas reglamentuojantys teisės aktai: patikslinta darbuotojų privačių interesų derinimo tvarka, paskirtas asmuo, atsakingas už viešųjų ir privačių interesų derinimo priežiūrą (VLK Teisės ir personalo skyriaus specialistas), VLK vidaus tvarkos taisyklės buvo papildytos darbuotojų elgesio taisyklėmis, siekiant išvengti išorinių, vidinių ir (ar) individualių rizikos veiksnių, bei nuostatomis, kuriomis skatinamas nepakantumas korupcijos apraiškoms ir pažeidimams, keliantiems grėsmę viešajam interesui, nurodoma, kam reikia pranešti apie korupcijos apraiškas ir grėsmę viešajam interesui.

2019 m., vykdant Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymą, VLK direktoriaus 2019 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. 1K-226 „Dėl Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisijos sudarymo bei Pranešimų apie pažeidimus pateikimo Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos vidiniu informacijos kanalu ir šių pranešimų nagrinėjimo taisyklių patvirtinimo“ buvo įsteigtas VLK vidinis informacijos kanalas ir patvirtintos pranešimų apie pažeidimus VLK bei TLK nagrinėjimo taisyklės.

Vykdydamos trečiąjį uždavinį („Tobulinti teisės aktų nuostatas, atliekant jų projektų antikorupcinį vertinimą ir korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą“), 2017–2019 m. VLK ir TLK atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą šiose srityse:

1. viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo;
2. draudžiamųjų privalomojo sveikatos draudimo galiojimo laikotarpių keitimo rankiniu būdu Draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu registre;
3. mokymo paslaugų ir kvalifikacijos kėlimo viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo srityje;
4. personalo valdymo ir administravimo srityje;
5. priamamų administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių ūkio subjektų veiklos priežiūrą.

Informacija apie VLK atliktus KPT nustatymus, išvados ir rekomendacijos skelbiami VLK interneto svetainės adresu:

<http://www.vlk.lt/korupcprevencija/korupcrizikanalirpasireitikim/Puslapiai/default.aspx>

Informacija apie TLK atliktus KPT nustatymus skelbiama TLK interneto svetainės skyreliuose apie korupcijos prevenciją.

VLK atliktų KPT nustatymų rekomendacijas įtraukia į VLK Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių planą, todėl informaciją apie jų įgyvendinimą galima rasti VLK Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo ataskaitose, interneto svetainės adresu:

http://www.vlk.lt/korupcprevencija/korupcijos_prevencijos_programos

Vertinant atliktų KPT nustatymų išvadas, rekomendacijas ir jų veiksmingumą galima teigti, kad ligonių kasose neapsiribojama formalia vertinamų sričių analize, ir stengiamasi, kad išvalgos dėl galimos korupcijos pasireiškimo tikimybės pasitarnautų teisės aktų ir veiklos procesų tobulinimui, kuriant skaidresnę aplinką privalomojo sveikatos draudimo sistemoje.

Antikorupcinio požiūriu buvo įvertinti visi Komisijai pateikti VLK teisės aktų projektai (2018 m. – 6, 2019 m. – 7), taip pat buvo įvertinti Komisijos pasirinkti teisės aktai: 2017 m. buvo įvertinti 2, 2018 m. – 4.

Komisijos įvertintų teisės aktų ir teisės aktų projektų sąrašas bei antikorupcinio vertinimo pažymos buvo paskelbti VLK interneto svetainėje (Korupcijos prevencijos skiltyje²). 2017 m. vykdydama antikorupcinio teisės aktų projektų vertinimą Komisija konstatavo, kad esantis reglamentavimas neužtikrina, jog visi būtini teisės aktų projektai patektų vertinti antikorupcinio požiūriu. Siekiant užtikrinti sklandesnį teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą, 2018 m. buvo parengtas VLK antikorupcinio teisės aktų ar jų projektų vertinimo tvarkos aprašas³, kuriame išsamiai reglamentuotas VLK teisės aktų ir jų projektų antikorupcinio vertinimo procesas, vertinimo pažymų skelbimas teisės aktų informacinėje sistemoje bei atsakomybė darbuotojams, nesilaikantiems šio tvarkos aprašo nuostatų. Tai buvo veiksminga priemonė, lėmusi VLK darbuotojų aktyvumą kreipiantis į Komisiją dėl teisės aktų atitikimo nustatytiems atrankos vertinti kriterijams.

Atsižvelgdama į Panevėžio TLK pateiktą pasiūlymą, 2017 m. Komisija iniciavo Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir teritorinėms ligonių kasoms darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašo, patvirtinto VLK direktoriaus 2014 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. 1K-286, pakeitimą (patvirtinta 2017 m. birželio 22 d. VLK direktoriaus įsakymu Nr. 1K-127). Pakeitimu buvo reglamentuota dovanų registravimo ligonių kasose tvarka, tačiau pastebėta, kad darbuotojams nėra visiškai aiški VLK dovanų politika, todėl 2019 m. dar kartą buvo peržiūrėti VLK teisės aktai ir svarstyta dėl reikalingų pakeitimų, kad nulinės tolerancijos korupcijai politikos principų veikimas VLK būtų užtikrintas. Nuspręsta, kad esančio teisinio reglamentavimo Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų valstybės tarnyboje derinimo įstatyme bei VLK vidiniuose teisės aktuose pakanka, tačiau nuspręsta VLK ir TLK darbuotojams išplatinti „Antikorupcijos atmintinę“, kurioje primenama apie galimus dovanų priėmimo atvejus valstybės tarnyboje ir kita. 2017 m. ir 2018 m. buvo pakeista VLK viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarka, sudaranti didesnes galimybes kontroliuoti interesų deklaravimo procesą.

2017–2019 m. pranešimų apie ligonių kasų darbuotojų galimai korupcinio pobūdžio veikos Komisija negavo, tačiau, 2019 m. VLK pasitikėjimo linija buvo gauti 5 pranešimai dėl galimų neteisėtų ūkio subjektų veiksmų: 4 pranešimus pagal kompetenciją VLK direktorius pavedė nagrinėti TLK (inicijuoti 2 neplaniniai patikrinimai, iš kurių vienas perduotas toliau nagrinėti ikiteisminio tyrimo institucijai), 1 – Ortopedijos technikos kompensavimo skyriui (pacientas apie nagrinėjimo rezultatus buvo informuotas telefonu).

Vykdydama **ketvirtąjį uždavinį** („Ugdyti ligonių kasų darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą ir principingumą“), Komisija 2017 m. rugsėjo–spalio mėn., 2018 m. lapkričio mėnesį ir 2019 m. lapkričio mėnesį vykdė anonimines ligonių kasų darbuotojų nepakantumo korupcijai apklausas bei palygino pokyčius. Siekiant rezultatų palyginamumo, apklausai vykdyti pasitelkti 2015 m. apklausos anketos klausimai. 2018 m. anketa buvo papildyta nauju klausimu, siekiant išsiaiškinti darbuotojų elgesį, jiems pastebėjus ar įtarus, kad kolega vykdo galimai korupcinio pobūdžio veiką. Be to, kasmet apklausoje atnaujinamos situacijos, siekiant nustatyti darbuotojų žinojimo, kas yra korupcija, lygį.

Darbuotojų aktyvumas apklausoje ir sąmoningumas antikorupcinio požiūriu kasmet auga.

Vertinant ligonių kasų darbuotojų atsakymų vidurkį, dauguma apklausoje matuojamų rodiklių, palyginti su 2015 m., pagerėjo:

² <http://www.vlk.lt/veikla/veiklos-sritys/korupcijos-prevencija/>

³ VLK direktoriaus 2018 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1K-330 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos teisės aktų ir teisės aktų projektų vertinimo antikorupcinio požiūriu tvarkos aprašo patvirtinimo“

- Kasmet vis didesnė dalis ligonių kasų darbuotojų dalyvauja apklausoje (proc.):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
56	55	65	70

- Bendras visų ligonių kasų ir institucijos (atitinkamai), kurioje dirbama, skaidrumo vertinimas 2017–2019 m. išlieka aukštas (kiek aukštesnis nei 2015 m.) (balais):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
4,36 / 4,5	4,52 / 4,67	4,51 / 4,65	4,5 / 4,66

- Kasmet didėja darbuotojų, kurie atsakė, jog jie per pastaruosius 1 metus niekam neatsilygino už suteiktą paslaugą ar pan., dalis (proc.):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
69	84	90	91

- Kasmet didėja darbuotojų, kurie atsakė, jog jiems pastaruosius 1 metus nebuvo siūlyta atsilyginti už suteiktą paslaugą ar pan., dalis (proc.):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
90	95	97	99

- Kasmet didėja darbuotojų, kurie praneštų apie kolegos vykdomą korupcinio pobūdžio veiką, dalis (proc.):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
–	–	59	64

- Daugėja darbuotojų, teigiančių, jog nežino nepaviešintų atvejų, kai ligonių kasų darbuotojas vykdė galimai korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, dalis (proc.):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
95	95	96	99

- Dauguma ligonių kasų darbuotojų nurodo žinantys apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones (proc.) (klašimas į apklausą įtrauktas 2018 m.):

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
–	–	87	84

- Kasmet vis didesnė dalis darbuotojų teisingai atsako į klausimą, kam reikia pranešti, sužinojus apie galimai korupcinę veiką:

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
66	73	75	85

2019 m. situacijų vertinimo rezultatai leidžia daryti išvadą, kad darbuotojams trūksta viešųjų ir privačių interesų derinimo srities žinių. 2015–2018 m. apklausų, kuriose darbuotojų žinojimui patikrinti buvo pasitelkti veikų, susijusių su korupcijos sritimi, pavyzdžiai, rezultatai (proc.) buvo geri (gerėjančys), o 2019 m., apklausai pasitelkus viešųjų ir privačių interesų derinimo situacijas, rezultatai smuko:

2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
66	74	80	53

Daugiau apie apklausos rezultatus:

http://www.vlk.lt/korupcprevencija/korupcijos_prevencijos_aktualijos/Documents/2015-2019%20m%20nepakantumo%20korupcijai%20apklaus%C5%B3%20rezultat%C5%B3%20palgyginimas.pdf

Atsižvelgiant į gerėjančius apklausos rezultatus, darytina išvada, kad visos švietimo priemonės, tiek vykdomos valstybės mastu, tiek ligonių kasose, daro akivaizdų poveikį: ligonių kasų darbuotojų sąmoningumas korupcijos atžvilgiu ir nepakantumas korupcijai didėja.

Komisija, siekdama didinti VLK darbuotojų aktyvumą korupcijos prevencijos srityje, 2017 m. IV ketv. vykdė ir eilę neplaninių iniciatyvų: surengė Tarptautinės antikorpucijos dienos paminėjimą, VLK antikorpucijos logotipo konkursą (logotipą kūrė ir nugalėtoją rinko patys VLK darbuotojai), VLK darbuotojams surengė antikorpucijos srities viktoriną, vidinius mokymus 40 VLK darbuotojų bei platino internetu informaciją apie korupcijos prevenciją darbuotojų švietimo tikslais.

VLK buvo suorganizuotas susitikimas su Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnais. Susitikimo metu buvo aptartos korupcijos prevencijos aktualijos sveikatos apsaugos ir sveikatos draudimo sistemoje.

2018–2019 m. Komisijos nariai dalyvavo įvairių institucijų renginiuose korupcijos prevencijos temomis, skaitė pranešimus apie ligonių kasų vykdomą korupcijos prevenciją Lietuvoje ir užsienyje:

[http://www.vlk.lt/korupcprevencija/korupcijos_prevencijos_aktualijos/Documents/Presentation%20LTU%202019-11-19\(1\).pdf](http://www.vlk.lt/korupcprevencija/korupcijos_prevencijos_aktualijos/Documents/Presentation%20LTU%202019-11-19(1).pdf)

Vykdydama penktąjį uždavinį („Šviesti ir informuoti visuomenę korupcijos prevencijos klausimais“), VLK ir TLK nuolat skelbia informacinius pranešimus interneto svetainėje bei socialiniame tinkle „Facebook“, bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis ir organizuoja bendras priemones su socialiniais partneriais. Apie šią veiklą informaciją galima rasti internetiniu adresu www.vlk.lt.

2017 m. VLK ir Šiaulių TLK dalyvavo SAM vykdytoje tradicinėje antikorpucinių iniciatyvų atrankoje ir už dalyvavimą gavo padėkos raštus. 2018 m. atrankoje dalyvavo ir padėkos raštą gavo Panevėžio TLK.

2017–2019 metais vykdytų priemonių veiksmingumo vertinimas pagal pasiektus tikslo rezultatu kriterijus

Vykdydant Programą, siekiama šių rezultatų:

1. užtikrinti kryptingą korupcijos prevencijos politikos įgyvendinimą įstaigoje;
2. didinti veiklos viešumą ir atskaitingumą visuomenei;
3. sudaryti prielaidas mažinti korupcijos pasireiškimo galimybes;
4. mažinti darbuotojų tolerancijos korupcijai rodiklį (nustatomas pagal apklausos duomenis).

Siekiant sudaryti galimybę įvertinti Programos veiksmingumą, tvirtinant Priemonių planą, buvo pasirinkti penki tikslo rezultato kriterijai.

Lentelėje pateikiamas 2017–2019 m. tikslo rezultato kriterijų pasiektų reikšmių įvertinimas:

Eil. Nr.	Tikslo rezultato kriterijus	Nustatyta siektina tikslo rezultato kriterijaus reikšmė	Pasiekta tikslo rezultato kriterijaus reikšmė	Pastabos
1	Laiku vykdomos Priemonių plane numatytos priemonės	100 proc.	95 proc.	Įvykdyta iš dalies. 2020 m. sausio 31 d. VLK direktoriaus suderinimo žyma Nr. 7K-170 buvo patvirtinta VLK korupcijos prevencijos 2017–2019 m. programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo ataskaita: 40 priemonių įvykdytos, 2 priemonės įvykdytos iš dalies.
2	Ligonių kasų lankytojams teikiamų paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę ne mažesniu kaip IV brandos lygiu	2017 m. – 2 vnt.; 2018 m. – 2 vnt.; 2019 m. – 2 vnt. (iš viso – 6 vnt.)	2017 m. – 3 vnt.; 2018 m. – 1 vnt.; 2019 m. – 0 vnt. (iš viso – 4 vnt., įgyvendinimo vidurkis – 67 proc.)	Įvykdyta iš dalies. 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 67 proc. Planuota, kad 2017–2019 m. kasmet į elektroninę erdvę ne mažesniu nei IV brandos lygiu bus perkeliama ne mažiau kaip po 2 ligonių kasų teikiamas administracines paslaugas, taip užtikrinant kompensavimo bei sprendimų priėmimo procesų skaidrumo VLK didinimą. 2017 m. įdiegus EVIS Ambulatorinio gydymo deguonimi, Dantų protezavimo ir Kochlearinių implantų posistemius, į elektroninę erdvę IV brandos lygiu buvo perkelti duomenys apie ambulatorinio gydymo deguonimi ir dantų protezavimo paslaugų bei klausos implantų kompensavimą (3 vnt.).

Eil. Nr.	Tikslo rezultato kriterijus	Nustatyta siektina tikslo rezultato kriterijaus reikšmė	Pasiekta tikslo rezultato kriterijaus reikšmė	Pastabos
				<p>2018 m. ir toliau buvo gerinamas ligonių kasų teikiamų administracinių paslaugų prieinamumas. Sukūrus Eilių ir atsargų valdymo informacinės sistemos Dantų protezavimo posistemį, kuriame formuojama bendra centralizuota dantų protezavimo išlaidų kompensavimo eilė, 2018 m. buvo įdiegta pacientui skirta personalizuota paslauga (1 vnt.) – informacinių technologijų priemonėmis sužinoti prognozuojamą dantų protezavimo, kurio išlaidos bus apmokėtos PSDF biudžeto lėšomis, datą. Paslauga teikiama IV brandos lygiu.</p> <p>Atsižvelgiant į VLK teikiamų administracinių paslaugų pobūdį ir sąlygas, 2019 m. nebuvo galimybių daugiau šių paslaugų perkelti į elektroninę erdvę IV brandos lygiu.</p>
3	Ligonių kasų lankytojams teikiamų administracinių paslaugų atitiktis vartotojų poreikiams	2017 m. – 80 proc.; 2018 m. – 80 proc.; 2019 m. – 83 proc.	2017 m. – 79,3 proc. (įgyvendinta – 99,1 proc.); 2018 m. – 88,3 proc. (įgyvendinta – 110,4 proc.); 2019 m. – 89,3 proc. (įgyvendinta – 107,6 proc.); 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 105,7 proc.	Įvykdyta / viršyta. 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 105,7 proc. Ligonių kasų teikiamų administracinių paslaugų atitiktis vartotojų poreikiams yra svarbus rodiklis korupcijos prevencijai. Skaidrios ir aiškios lankytojų aptarnavimo procedūros bei aptarnavimo kokybė sudaro prielaidas geram vartotojų paslaugų vertinimui ir daro įtaką teigiamam ligonių kasų įvaizdžio formavimui.
4	VLK darbuotojų, dalyvavusių mokymuose antikorupcijos tema, skaičius, palyginti su bendru VLK darbuotojų skaičiumi	2017 m. – 20 proc.; 2018 m. – 20 proc. 2019 m. – 20 proc.	2017 m. – 41 proc. (įgyvendinta – 205 proc.); 2018 m. – 10 proc. (įgyvendinta – 50 proc.); 2019 m. – 13 proc. (įgyvendinta – 65 proc.); 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 107 proc.	Įvykdyta / viršyta. 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 107 proc. 2017 m. mokymuose apie korupcijos prevenciją dalyvavo daugiau nei 40 proc. VLK darbuotojų. Kadangi 2017 m. pasiektas aukštas mokymuose dalyvavusių darbuotojų rodiklis, 2018 m. mokymuose apie korupcijos prevenciją dalyvavo apie 10 proc. VLK darbuotojų, 2019 m. – 13 proc. Įvertinus 2017 m., 2018 m. ir 2019 m. VLK darbuotojų, dalyvavusių mokymuose apie korupcijos prevenciją, skaičių, galima teigti, kad vidutinis per metus tokiuose mokymuose dalyvaujančių darbuotojų skaičius – 22 proc.
5	Ligonių kasų darbuotojų nepakantumo korupcijai rodiklis	2017 m. – 70 proc.; 2018 m. – 71 proc.; 2019 m. – 72 proc.	2017 m. – 84 proc. (įgyvendinta – 120 proc.); 2018 m. – 90 proc. (įgyvendinta – 127 proc.); 2019 m. – 91 proc. (įgyvendinta – 126 proc.); 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 124 proc.	Įvykdyta / viršyta. 2017–2019 m. įgyvendinimo vidurkis – 124 proc. 2017 m. VLK vykdytoje apklausoje 84 proc. dalyvavusių ligonių kasų darbuotojų atsakė, kad nė karto neatsilygino (nedavė kyšio) už paslaugas viešajame sektoriuje, 2018 m. – 90 proc., 2019 m. – 91 proc. Pažymėtina, kad 2018 m. į apklausos anketą buvo įtrauktas ir naujas klausimas: „10. Ar praneštumėte, jei sužinotumėte apie artimo kolegos korupcinio pobūdžio veiklą?“. 2018 m. į šį klausimą teigiamai atsakė 59 proc. VLK ir TLK darbuotojų, 2019 – 64 proc.

Ligonių kasų antikorupcinės aplinkos analizė

Vertinant ligonių kasų antikorupcinę aplinką, svarbu nustatyti stipriausias puses ir galimybes teigiamai veikti šią aplinką formuojančius veiksniai.

Stiprybės.

1. VLK direktoriaus įsakymu patvirtintas ligonių kasų nepakantumo korupcijai politikos principų sąrašas – VLK vadovybės pozicijos deklaracija.

2. Išsamiai reglamentuota ligonių kasų veikla (įskaitant viešųjų pirkimų veiklos sritį, ūkio subjektų kontrolės procedūras).

3. SAM strateginiame veiklos plane ir VLK bei TLK veiklos planuose integruojama veikla, kurios tikslai susiję su skaidrumo didinimu ir korupcijos rizikos mažinimu: šeimos gydytojo komandos paslaugų laukimo eilių pokyčio stebėseną, rengiama ir skelbiama stacionarines paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklos kokybės ir efektyvumo rodiklių stebėsenos ataskaita, finansinėmis ir informacinėmis technologijomis priemonėmis siekiama mažinti dantų protezavimo eiles, atliekama vaistų išdavimo vaistinėse analizė ir atsižvelgiant į rezultatus atliekami patikrinimai, didinamas skaidrumas įdiegiant e-receptą medicinos priemonėms skirti, didinamas visuomenės informavimo reikšmingumas, atveriami VLK duomenys, didinamas kibernetinis saugumas ir kt.

4. Nors darbuotojams bei sutarčių partneriams yra sudarytos sąlygos⁴ anonimiškai ir užtikrinant asmens konfidencialumą pranešti apie ligonių kasų darbuotojų nusižengimus, negaunama pranešimų apie galimai korupcinio pobūdžio nusikalstamą ligonių kasų darbuotojų veiklą. Tai rodo darbuotojų sąmoningumą ir tinkamai formuojamas aplinkos sąlygas, mažinančias korupcijos pasireiškimo prielaidas.

5. Gerėja apklausų rezultatai, atspindintys ligonių kasų darbuotojų požiūrį į korupciją, tai yra vis mažiau darbuotojų papildomai atsilygina už viešajame sektoriuje suteiktas paslaugas, gerėja išmanymas, kokia veika yra laikoma korupcinio pobūdžio, gerėja ligonių kasos veiklos skaidrumo vertinimas, daugėja žinančių, į ką kreiptis ir pranešti apie galimai korupcinę veiklą.

6. Komisijos komandinis darbas sudaro galimybes priimti pasvertus sprendimus vertinant teisės aktus ir jų projektus antikorupciniu požiūriu, tobulinant Programą, vertinant korupcijos riziką ir kitoje veikloje.

7. Vystomos informacinės technologijos sudaro prielaidas skaidrinti ligonių kasų veiklą ir sprendimų priėmimo procesus.

8. Pažanga ūkio subjektų priežiūros srityje⁵.

Silpnybės.

1. Komisijos nariams pavesta korupcijos prevencijos funkcija yra papildoma šalia jų pagrindinių funkcijų, todėl galimybės skirti darbo laiko korupcijos prevencijos funkcijoms vykdyti yra ribotos.

2. Nors darbuotojai vis atsakingiau žiūri į korupcijos prevenciją, susidomėjimas šia sritimi, atsižvelgiant į dalyvavimo renginiuose bei mokymuose aktyvumą, palyginti nedidelis.

Galimybės.

1. Akcentuoti VLK vadovybės įsitraukimo į korupcijos prevenciją svarbą (vadovų pavyzdys bei elgsena formuoja darbuotojų nuostatas).

2. Didinti Komisijos narių kompetenciją korupcijos prevencijos srityje.

3. Šviesti ligonių kasų darbuotojus korupcijos prevencijos ir viešųjų bei privačių interesų derinimo klausimais, organizuoti mokymus, taip didinant išmanymą, principingumą ir skatinant susidomėjimą korupcijos prevencijos sritimi.

⁴ <http://www.vlk.lt/veikla/Puslapiai/pranesejuapsauga.aspx>

⁵ <http://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/2019%20vertinimas%20lentelese.pdf>

4. Įdiegti atskirą pareigybę arba padalinį antikorupcijos ir atitikties funkcijoms ligonių kasose vykdyti.

5. Toliau diegti papildomus vidinius savikontrolės mechanizmus, didinti įstaigos skaidrumą ir atvirumą, siekiant vidinių procedūrų aiškumo, tobulinant esamus procesus, atsižvelgiant į dinamišką teisinės aplinkos kaitą (tobulinti asmenų aptarnavimo, viešųjų ir privačių interesų derinimo priežiūrą, dovanų priėmimo / teikimo tvarką, viešinti veiklą skaidrinant lankytojų srautus ir t. t.), didinti skaidrumą privalomojo sveikatos draudimo sistemoje (kontroliuoti gydymo įstaigų duomenų apie mokamai gyventojams teikiamas paslaugas teikimą, pagal kompetenciją imtis priemonių dėl laukimo eilių valdymo, skelbti duomenų stebėsenos rezultatus ir pan.).

IŠVADA

Išanalizavus 2017–2019 m. Programai nustatytų uždavinių įgyvendinimą, pasiektas tikslo rezultatų kriterijų reikšmės ir antikorupcinę aplinką ligonių kasose, galima teigti, kad 2017–2019 m. ligonių kasų korupcijos prevencijos ir kontrolės modelis užtikrino kryptingą korupcijos prevencijos principų įgyvendinimą ligonių kasose, veiklos procedūrų ir viešųjų paslaugų teikimo skaidrumo didinimą, todėl Programos ir Priemonių plano veiksmingumas vertintinas teigiamai.

2020–2022 m. būtina tęsti tvarios antikorupcinės aplinkos kūrimą toliau tobulinant esamus ir diegiant papildomus vidinius savikontrolės mechanizmus bei pagal kompetenciją didinti privalomojo sveikatos draudimo sistemos skaidrumą.

Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija:

Pirmininkė

Jurgita Šilinitė-Šermukšnienė

Primininko pavaduotoja

Simona Adamkevičiūtė

Nariai:

Nomeda Kazakevičiūtė

Kristina Petronytė

Inga Stasiūnaitė